

Lapsen gastrostooman asennuksen jälkeen

Lapsellenne on asennettu mahalaukkuavanne eli gastrostooma riittävän nesteiden ja/tai ravinnon saannin turvaamiseksi sekä lääkkeiden annon helpottamiseksi.

Gastrostooman asennus

Lapsen gastrostooma asennetaan joko avo- tai ns. perkutaanisella tekniikalla tehtävällä leikkauksella. Leikkaustekniikka valitaan yksiköllisesti lapsen koon ja/tai muiden anatomisten tekijöiden perusteella. Avotekniikassa haava on hieman suurempi ja suljetaan yleensä sulavin ompelein. Haavan paraneminen kestää noin 2 viikkoa.

Asennuksen yhteydessä gastrostoomaan asetetaan ensimmäiseksi ravintoportiksi joko ensiasennusletku tai MIC-KEY® -ravintoportti. Kun MIC-KEY® -ravintoportti asetetaan ensimmäiseksi ravintoportiksi, tuetaan mahalaukku vatsanpeitteisiin kolmella ihon päälle tulevalla ankkurinapilla. Ankkurinappien ompeleet sulavat 2-4 viikon kuluessa, jonka jälkeen ankkurinapit irtoavat.

Asennuksen jälkeen

- Voitte aloittaa gastrostooman suihkutukset toisesta leikkauksen jälkeisestä päivästä alkaen. Haavan parannuttua tai ankkurinappien irrottua myös kylpeminen, saunominen ja uiminen ovat sallittuja. Julkisissa uimahalleissa ja uimaloissa suositellaan gastrostooman suojaamista vedenkestävällä haavakalvolla.
- Gastrostooma-kanavan muodostuminen kestää noin 2-3 kuukautta. Ensimmäisen ravintoportin tulisi pysyä paikoillaan, kunnes kanava on muodostunut. Yleensä ensimmäistä ravintoporttia pidetään 3-4 kuukauden ajan.
- Ensiasennusletkun jälkeen ravintoportiksi vaihdetaan MIC-KEY® -ravintoportti. Toimenpide tehdään yleensä nukutuksessa.
- MIC-KEY® -ravintoportti vaihdetaan uuteen 3–4 kuukauden välein, tarvittaessa kuitenkin jo aiemmin korkin, takaiskuventtiilin tai ballongin rikkoutuessa. Ensimmäisellä kerralla vaihto tehdään polikliinisesti vastaanotolla. Sen jälkeen teidän on mahdollista opetella tekemään vaihtoa kotona.
- Gastrostooma-kanava menee nopeasti umpeen ilman ravintoporttia, jopa muutamassa tunnissa. Jos ravintoportti irtoaa, laittakaa nenämahaletku tai vanha MIC-KEY® -ravintoportti mahdollisimman pian takaisin kanavaan ja teipatkaa se ihoon kiinni. Ensiasennusletkua, jossa on kiinteä pidikelevy, ei voi laittaa takaisin. Voitte antaa nesteitä, ravintoa ja lääkkeitä teipatun nenämahaletkun tai MIC-KEY® -ravintoportin kautta. Uuden MIC-KEY® -ravintoportin saatte virka-aikaan vastaanotolta.

Ruokailu

Yleistä

- Huolehtikaa hyvästä käsihygieniasta ruokailujen aikana.
- Ruokaillessa suositellaan puoli-istuvaa tai istuvaa asentoa oksentelun ehkäisemiseksi.
- Letkuravintovalmiste valitaan lapsen yksilöllisten tarpeiden mukaan.
- Lisätkää annoskokoa ja ruokailunopeutta asteittain tavoitteeseen asti lapsen sietokyvyn mukaan. Liian suuri annos tai ruokailunopeus voi herkästi aiheuttaa oksentelua.
- Jos ruokailu aiheuttaa kipua, keskeyttäkää ruokailu ja ottakaa yhteyttä sairaalaan.
- Voitte tarvittaessa päästää ilmaa pois mahalaukusta avaamalla ensiasennusletkun tai MIC-KEY® -ravintoportin syöttöletkun sulkijan.
- Kiinnittäkää erityistä huomiota lapsenne suuhygieniaan. Suun kautta ruokailun vähentyessä myös syljeneritys vähenee altistaen hampaiden reikiintymiselle.
- Suun säännöllinen stimulointi (esimerkiksi tutin tarjoaminen vauvalle ruokailujen ajaksi) on tärkeää lapsen suun motoriaan ja syömistaitojen ylläpitämisessä ja kehittämisessä.

Välineet

- Ruokailuun käytetään erillistä **ravinnonsiirtolaitetta** tai **ruiskua**, joka liitetään ravintoporttiin. Ravinnonsiirtolaitteen tai ruiskun voi liittää suoraan ensiasennusletkuun. MIC-KEY® -ravintoportti sen sijaan vaatii välikappaleeksi aina **syöttöletkun**, muuten sen takaiskuventtiili rikkoutuu.
- **Syöttöpumpun** avulla ruokailu on tasaista ja ruokailunopeutta voidaan helposti säädellä.
- Huuhdelkaa ravintoportti vedellä jokaisen ruokailun jälkeen. Erityisen tärkeää ravintoportin huuhtelu on lääkkeiden annon yhteydessä tukkeutumisen ehkäisemiseksi.
- Huuhdelkaa ravinnonsiirtolaite ja syöttöletku vedellä ruokailujen välillä.
- Vaihtakaa ravinnonsiirtolaite uuteen päivittäin, syöttöletku kerran viikossa.

Ihon hoito

- Suihkuttakaa gastrostoomaa päivittäin. Tarkistakaa iho gastrostooman ympäriltä jokaisen ruokailun jälkeen. Puhdistakaa ja kuivatkaa iho tarvittaessa.
- Gastrostooma-kanavasta voi ohivuotona tulla jonkin verran nestettä ja/tai ilmaa röyhtäisyn tapaan. Myös verta voi tulla vähäisiä määriä. Neste on hyvä imeyttää ravintoportin ja ihon välissä pidettävään taitokseen, jotta gastrostoomaa ympäröivä iho pysyy kuivana ja ehjänä. Iho-ongelmissa voitte kokeilla paremmin imeviä taitoksia.
- Gastrostooma-kanavan suuaukon lievä punoitus on normaalia. Jos iho punoittaa laajemmin tai gastrostooma-kanavasta tulee märkää, voi antibioottihoito olla tarpeen. Iho-ongelmien pitkittyessä ongelmana saattaa olla ravintoportin epäsopiva koko tai lapsen oma ihokudostyyppi.
- Gastrostooma-kanavan suuaukolle voi kasvaa punainen, vadelmamainen granulooma. Granulooma on kudoksen liikakasvua, jota hoidetaan esimerkiksi laapistamalla. Toisinaan tarvitaan nukutuksessa tehtävä toimenpide liikakasvun hillitsemiseksi.

Ballongin veden tarkistaminen

- MIC-KEY® -ravintoportti pysyy paikoillaan vedellä täytetyn silikonisen kiinnitysballongin avulla. Ballongissa tulee olla 1,5-5 ml vettä, MIC-KEY® -ravintoportin ja lapsen koosta riippuen.
- Tarkistakaa ballongissa olevan veden määrä joka toinen viikko tyhjentämällä ballonki ruiskulla ballonkiventtiiliin (BAL) kautta. Palauttakaa vesi tarkistuksen jälkeen ensin ballonkiin ja lisätkää vasta sen jälkeen puuttuva määrä (puhdasta vesijohtovettä, tislattua vettä tai steriiliä vettä) tarvittaessa.
- Pitäkää MIC-KEY® -ravintoportista koko tarkistuksen ajan kiinni niin, ettei se luiskahda pois paikoiltaan ballongin ollessa tyhjä.
- Huom! Ballonkiventtiiliä käytetään ainoastaan ballongin täyttämiseen ja tyhjentämiseen. Nesteitä, ravintoa tai lääkkeitä ei voi laittaa ballonkiventtiiliin.

Yhteydenotot

Ottakaa yhteyttä Lasten ja nuorten urologian ja gastrokirurgian vastaanotolle, jos teillä on kysyttävää tai ongelmia gastrostoomaan liittyen:

- Sairaanhoidtaja, puhelin 02 313 2449
- Soittoajat ma–ti ja pe kello 8.30–9, ke–to kello 8–8.30

Lisätietoa

- <https://www.nutricia.fi/tuotteemme/flocare/>
- <http://www.mic-key.fi/>